

Vinnare av Tidskriftspriset 2022 – ÅRETS TIDSKRIFT FACKPRESS
Vinnare av Publishingpriset 2022 – Medlemstidning – Individ

Sveriges
Natur
Sveriges största natur- och miljötidning

Igår kl 07:37

Skribent

Debatt, Sveriges Natur

Ämnen:

Jakt Lodjur Naturresurser Naturvård Varg

Vi har varit jägare och samlare långt innan vi blev människor, skriver Carl-Gustaf Thulin. Bild: Getty Images, privat.

”Jakt ska vara ett sant nöje”

Jakt är inte en slags självpåtagen herderoll för att kontrollera och reglera viltpopulationer, utan ett historiskt, hållbart naturresursutnyttjande. Och ett rent nöje. Det skriver Carl-Gustaf Thulin, forskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

”Nöjesjakt” är en term som florerat tämligen oreserverat en tid apropå bland annat jakt på varg och lodjur. Även ”troféjakt” har använts som någon sorts tillmäle gentemot jägare. Den senare kan vi dock lämna därhän.

Troféjakt är vad det heter: upplevd (och kanske reell) statushöjning liksom en ny bil, exklusivt boende, höga tjänster eller en attraktiv partner. Enkelt, nästan trivialt. Klart så. Nöjesjakt är mycket mer komplex och intressant.

Jag jagar, och finner ett visst nöje i att döda mitt byte. Jag antar att det skiljer sig från det okänsliga, och i många fall omedvetna (indirekta), dödandet som många andra ägnar sig åt (till exempel produktionsdjur, plöjning av fält, besprutning och så vidare).

Bra eller dåligt, tja, det kan diskuteras. Jag finner även ett nöje i att plocka bär och svamp.

Nöjet är svårt att beskriva, men det finns både en upprymdhet och en känsla av vördnad, åtminstone i jakten (och riktigt bra kantarellställen). Tror det handlar om en ursprunglig tillfredställelse över att säkra en viktig livsmedelsresurs, ytterst överlevnad således.

Vi har varit jägare och samlare långt innan vi blev människor, och som *Homo sapiens* (den tänkande människan) hundratusentals år innan vi blev jordbrukare och djurhållare. Det är något väldigt ursprungligt.

Adrenalinpåslaget som kommer under jakten, det som hänvisas till som ”nöje”, är förmodligen väldigt viktigt för att lyckas i jakten. För att effektivt genomföra dödandet om man så vill.

Det kan tyckas obehagligt för den som inte upplevt det, men jag tror det har en viktig betydelse. Det ger skärpa och beslutsamhet, som ytterst (vill jag tro) minskar lidandet för bytet.

En lättsam och nonchalant syn på liv och död upplever jag som mycket allvarligare än att jägare får ett adrenalinpåslag av att döda. I synnerhet när dödandet blir en känslökall och likgiltig rutin, och kanske ett krav.

För mig personligen kan det vara rent obehagligt att avliva ett tamdjur. Jag gör det för att jag äter kött, men det finns ingen upphetsning med det, snarare ett stråk av sorg.

Evolutionärt tror jag att kött var en bisak som vi åt när tillfälle bjöds, ungefär som schimpanser som ibland jagar och äter upp andra apor. Eftersom resursen, animaliska proteiner, visade sig vara så viktig för oss utvecklades vår förmåga att jaga tills det medförde en utdöende och/eller dramatisk minskning av många bytesdjur.

För att öka tillgången på bytesdjur (och fixa bra skinn och kläder) började vi även jaga konkurrerande rovdjur. Slutligen domesticerade vi en del av bytesdjuren för att lättare kunna kontrollera resursen (och stänga ute rovdjuren).

I dag "stänger" vi även av de vilda djuren från våra tama växtresurser. Till viss del kanske det är nödvändigt, men jag skulle gärna se att vi delade med oss mer.

Användandet av "nöje" som tillmäle i beskrivningen av jakt riskerar tyvärr att leda i samma riktning som domesticeringen. Att anklaga någon för att nöjesjaga kan ju vid första anblicken kännas besvärande.

Hellre då att man framstår som en ordningskvinna eller dito man. Följaktligen uttrycks allt oftare från delar av jägarkåren och vissa intresseorganisationer att vi måste jaga för att 'kontrollera' och 'reglera' viltpopulationerna. Någon sorts självpåtagen herderoll.

Det är nonsens, jakt behövs absolut inte. Det är ett viktigt och ursprungligt naturresursnyttjande om det bedrivs på ett långsiktigt hållbart vis. Men det är inte nödvändigt.

Troligen finns alltså ett samband mellan anklagelser om nöjesjakt och denna inställning, låt oss kalla det 'kontrolljägaren', vilket tyvärr genomsyrar dagens jakt och viltförvaltning. Som om det vore ett viktigt uppdrag att reglera och kontrollera våra vilda medorganismer.

Det är i så fall en mycket olycklig utveckling. Jakt ska vara ett hållbart naturresursutnyttjande, och ett sant nöje, inget annat.

Carl-Gustaf Thulin, SLU

Läs mer om jakt och vilt:

"Stoppa den oetiska jakten på lodjur"

Frivillig stängsling skyddar fåren

Skjut, gräv, tig! Jakten på rovdjurshatet

"Stoppa den oetiska jakten på lodjur"

Så kan du göra mer för biologisk mångfald

Utsläpp av tama änder kan skada vilda bestånd

Mest läst just nu

- 1 Sveriges gröna myt
- 2 Kontroversiellt med fågelfrön
- 3 Oro för nedlagd kärnavfallsgranskning
- 4 Stämmer staten för bristande klimatpolitik
- 5 Strid om artrik skog blir pilotfall
- 6 "Märkligt att Sveaskog inte lyfter eget ansvar"
- 7 Kriget i Ukraina sätter fokus på miljöfrågorna
- 8 Forskning på hög nivå